

Sygn. akt II BP 6/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa M. W.

przeciwko H. Odszkodowania Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w L. i H.

Finanse Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w L.

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 4 grudnia 2013 r.,

skarg stron pozwanych o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego

wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Spółecznych w L.

z dnia 20 grudnia 2012 r.,

oddala skargi.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy – Sąd Pracy w L. wyrokiem z dnia 24 września 2012 r. zasądził solidarnie od pozwanych H. Odszkodowania Sp. z o.o. i H. Finanse spółki z o.o. na rzecz powódki M. W. kwotę 8.771,38 zł, tytułem odszkodowania za nieuzasadnione rozwiązanie umowy o pracę wraz z ustawowymi odsetkami od dnia

uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (punkt I), kwotę 360 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w sprawie (punkt II) oraz nakazał pozwanym uiścić na rzecz Skarbu Państwa kwotę 520,26 zł, tytułem zwrotu kosztów sądowych w sprawie (punkt III). Sąd ustalił, że powódka była zatrudniona od 1 sierpnia 2007 r. w Agencji Windykacji „H.” Sp. z o.o. na stanowisku dyrektora Działu - Współpracy, z prawem do wynagrodzenia zasadniczego w kwocie 1.400 zł brutto, premii w wysokości 7% zysku netto od zakończonych spraw, przez nią pozyskanych oraz 3% zysku netto od zakończonych spraw, pozyskanych przez Dział Współpracy w następnym miesiącu po zakończeniu sprawy. Ze względu na ciężę, w okresie od 10 listopada 2008 r. do 4 stycznia 2009 r. powódka przebywała na zwolnieniu lekarskim, a następnie, do 24 maja 2009 r. korzystała z urlopu macierzyńskiego. Pismem z dnia 15 czerwca 2009 r. strona pozwana rozwiązała z powódką umowę o pracę bez wypowiedzenia z powodu rażącego naruszenia obowiązku lojalności wobec pracodawcy i dbania o dobro zakładu pracy, nieprzestrzegania regulaminu pracy i ustalonego w spółce porządku oraz nieprzestrzegania przepisów i zasad bhp. Wyrokiem z dnia 5 lutego 2010 r. Sąd prawomocnie przywrócił powódkę do pracy w Agencji na dotychczasowych warunkach pracy i płacy. W dniu 20 kwietnia 2010 r. M. W. zgłosiła gotowość do pracy u obu stron pozwanych. W okresach od 20 kwietnia 2010 r. do 2 maja 2010 r. i od 10 maja 2010 r. do 13 maja 2010 r. powódka przebywała na zwolnieniach lekarskich. W dniu 17 maja 2010 r. pozwana H. Odszkodowania Spółka z o.o. wypowiedziała powódce umowę o pracę z powodu likwidacji stanowiska pracy, na skutek wprowadzonych w październiku 2009 r. zmian organizacyjnych. W okresie od zgłoszenia gotowości do pracy, a wypowiedzenia umowy o pracę w dniu 15 maja 2010 r., powódka nie wykonywała pracy, siedziała na korytarzu przez kilka, kilkanaście minut, po czym była zwalniana z obowiązku świadczenia pracy. W lutym 2009 r. prezes pozwanej H. Odszkodowania M. P. zawiązał nową spółkę z o.o., H. Finanse, informując pracowników, że nowa spółka miała obsługiwać wierzytelności szpitali, te bardziej intratne, a Agencja Windykacji H. wierzytelności pozostałe. Po powstaniu nowej spółki prezes polecił wszystkim zatrudnionym pracownikom zmiany umów o pracę; zmiana polegała na tym, że wykonując identyczne czynności, w tym samym miejscu, pracując na tym samym sprzęcie, obsługując tych samych klientów, mieli

dwie umowy o pracę, jedną na 1/2 etatu w Agencji Windykacji H. i drugą, również na 1/2 etatu w H. Finanse.

Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie w całości. Uwzględniając zeznania wskazanych świadków Sąd Rejonowy uznał, że nie doszło do likwidacji stanowiska pracy powódki. Dokonane w 2009 r. zmiany organizacyjne polegały jedynie na formalnym rozdzieleniu zatrudnienia pracowników pomiędzy Agencję Windykacji H., a nowo powstałą spółkę, przy faktycznej niezmienności wszystkich innych cech stosunku pracy. Faktycznie miejsce powódki zajęła K. M. Stąd zdaniem Sądu, zasadnie powódka twierdziła, że wskazana przyczyna wypowiedzenia była pozorna oraz, że od marca 2009 r. nastąpiło przejście części zakładu pracy na nowego pracodawcę, w trybie bezwzględnie obowiązującego art. 23¹ k.p. Wobec tego pozwana H. Finanse również w stosunku do powódki posiada bierną legitymację procesową. W czasie bowiem zawiązania nowej spółki i przejścia na nią części spółki H. Odszkodowania, powódka pozostawała w stosunku pracy z pozwaną H. Odszkodowania. Z mocy art. 23¹ § 2 k.p. obie pozwane spółki odpowiadają za zobowiązania solidarnie.

Powódka twierdziła, że ekwiwalent za urlop wypoczynkowy wynosił 8.771,38 zł, co wynikało z zaświadczenia pozwanej, wystawionego na podstawie listy płac z sierpnia 2009 r. Początkowo pozwana nie kwestionowała wysokości odszkodowania, po czym przedłożyła zaświadczenie z dnia 24 czerwca 2010 r., wskazujące na kwotę 2.800 zł brutto i z dnia 15 lutego 2012 r., wskazujące kwotę 1.799,00 zł brutto, przy czym do tego zaświadczenia dołączono średnią kartę wynagrodzeń powódki z 2010 r., kiedy pracy nie świadczyła. Zdaniem Sądu właściwą podstawę ustalenia odszkodowania stanowiło zaświadczenie wskazujące kwotę 8.771,38 zł.

Na skutek apelacji pozwanych Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń społecznych oddalił apelację pozwanych. Sąd drugiej instancji za Sądem pierwszej instancji stwierdził, że w niniejszej sprawie doszło do przejęcia zakładu pracy przez pozwaną H. Finanse. Ponadto Sąd stwierdził, że zarzut pozwanych dotyczący naruszenia art. 45 § 1 k.p. stanowi w istocie wyłącznie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną prawną. W ocenie Sądu uzasadnienie wypowiedzenia przyczyną w postaci likwidacji stanowiska pracy, wobec nieskuteczności

rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia, było kolejną próbą rozwiązania z powódką stosunku pracy. Ponadto niewiarygodna była w niniejszej sprawie likwidacja stanowiska pracy w sytuacji, gdy w związku z „zawianiem” od lutego 2009 r. pozwanej H. Finanse, powstało zapotrzebowanie na pracę. Także podniesione w uzasadnieniu apelacji argumenty przeczą wersji o likwidacji stanowiska pracy, skoro pozwana H. Odszkodowania zaczęła zajmować się także innym zakresem działalności, a to związanym z uzyskiwaniem odszkodowań na rzecz osób pokrzywdzonych. Powódka nie posiadała wiedzy w tym zakresie, zaś jej stanowisko nie przewidywało także takich obowiązków, powyższe okoliczności, zdaniem Sądu, wskazywały raczej na zapotrzebowanie na pracę aniżeli na konieczność likwidacji stanowiska pracy, a w razie założenia, że istotnie M. W. nie posiadała niezbędnych kwalifikacji, należałoby przyjąć, że nie likwidacja stanowiska pracy powódki, a wskazane braki w zakresie „wiedzy” stanowiły rzeczywistą przyczynę wypowiedzenia. W tym stanie rzeczy Sąd przyjął, że uzasadniony był oparty na zebranych i należycie ocenionym materiale wniosek, że wskazana przyczyna wypowiedzenia jest pozorna, a zarzut naruszenia art. 45 § 1 k.p. niezasadny. Mając na uwadze, że w realiach niniejszej sprawy powódka osiągała wynagrodzenie w okresie do 9 listopada 2008 r., następnie pobierała związane z ciężką najpierw zasilek chorobowy a następnie przysługujący w okresie urlopu macierzyńskiego zasilek macierzyński - Sąd wskazał, że w związku z naruszającym przepisy o rozwiązywaniu umów o pracę bez wypowiedzenia rozwiązaniem stosunku pracy bez wypowiedzenia powódce przysługiwało wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy. Ustalając w tych okolicznościach faktycznych wysokość należnego powódce na podstawie art. 47¹ k.p. odszkodowania, Sąd drugiej instancji stwierdził, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo odwołał się do § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz. U. z 1996 r. Nr 62, poz. 289 ze zm.), zgodnie z którym przy obliczeniu odszkodowania przysługującego pracownikowi w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z naruszeniem przepisów prawa pracy

(m.in. art. 47¹ k.p.) stosuje się zasady obowiązujące przy ustalaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop. Te zasady określają przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop (Dz. U. Nr 2, poz. 14 ze zm.). Z mocy § 14 tego rozporządzenia, ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy ustala się stosując zasady obowiązujące przy obliczaniu wynagrodzenia urlopowego, ze zmianami określonymi w § 15 - 19. Z niespornych ustaleń faktycznych wynikało, że poza przysługującym w stałej wysokości wynagrodzeniem zasadniczym, które na podstawie § 15 omawianego rozporządzenia przy ustalaniu ekwiwalentu pieniężnego przyjmuje się w stałej wysokości, powódka była uprawniona do premii od zysku, której wysokość nie była stała i była uzależniona od wysokości zysku od zakończonych przez nią spraw oraz spraw zakończonych przez Dział Współpracy w następnym miesiącu po zakończeniu sprawy. Wobec tego, stosownie do § 16 ust. 1 i 3, przy ustalaniu ekwiwalentu wymienione premie zostały przez Sąd uwzględnione w średniej wysokości z okresu 3 miesięcy bezpośrednio poprzedzających miesiąc nabycia prawa do ekwiwalentu, przy odpowiednim zastosowaniu przepisu § 11. Przepis ten stanowi, że jeżeli przez cały okres przyjęty do ustalenia podstawy wymiaru, poprzedzający miesiąc wykorzystywania urlopu wypoczynkowego, lub przez okres krótszy, lecz obejmujący miesiąc kalendarzowy lub pełne miesiące kalendarzowe, pracownikowi nie przysługiwało wynagrodzenie określone w § 8 (zienne składniki wynagrodzenia), przy ustalaniu podstawy wymiaru uwzględnia się najbliższe miesiące, za które pracownikowi przysługiwało takie wynagrodzenie. W realiach rozpoznawanej sprawy, z uwagi na to, że M. przez cały okres, jaki należałoby uwzględnić przy ustalaniu ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy nie pracowała, nie przysługiwały jej należne w zmiennej wysokości premie. Wobec tego przy ustalaniu ekwiwalentu za urlop Sąd Okręgowy na podstawie § 8 uwzględnił premie należne za najbliższe miesiące, za które premie te jej przysługiwały. Zważywszy na fakt, że z przyczyn wyżej wskazanych powódka nie osiągała premii co najmniej od listopada 2008 r., w sytuacji gdy w liście płac za sierpień 2009 r. pozwana ekwiwalent za urlop obliczyła na kwotę 8.771,38 zł brutto, Sąd tę kwotę zasądził jako odszkodowanie.

H. Odszkodowania Sp. z o.o. oraz H. Finanse Sp. z o.o. wniosły skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. z dnia 20 grudnia 2012 r. Wyrok ten skarżące zaskarżyły w całości, powołując jako podstawy wniesionych skarg rażąco naruszenie prawa materialnego polegające na błędnej wykładni, a mianowicie: - art. 2 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. - Konstytucja RP poprzez całkowicie odmienne rozstrzygnięcie tej samej kwestii odnośnie tej samej osoby bez jakiegokolwiek uzasadnienia odmienności stanowisk, tj. ustalenia rzeczywistego wynagrodzenia powódki za sporny okres na kwotę 8.771,38 zł, podczas gdy Sąd drugiej instancji dysponował wyrokiem Sąd Rejonowy z dnia 23 listopada 2011 r., sygn. akt IV P .../10 wraz z uzasadnieniem, na mocy którego Sąd ustalił wynagrodzenie powódki na kwotę 2.800,00 zł oraz stwierdził, że premia powódce się nie należy; - art. 23¹ k.p. przez dowolne i bezpodstawne przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że w niniejszej sprawie doszło do przejęcia zakładu, w którym świadczyła pracę strona powodowa, przez H. Finanse Sp. z o.o. , podczas gdy tych okoliczności nie potwierdza materiał dowodowy znajdujący się w aktach przedmiotowej sprawy, a w szczególności zeznania wszystkich zeznających i powołanych przez stronę powodową świadków; - art. 45 § 1 k.p. przez dowolne i nieprawidłowe przyjęcie za słuszne uznania przez Sąd Rejonowy, że rozwiązanie umowy z powódką było pozorne, podczas gdy materiał dowodowy znajdujący się w aktach przedmiotowej sprawy prowadzi do wniosku całkowicie odmiennego; - § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz. U. 1996 r. Nr 62, poz. 289 ze zm.) w zw. z art. § 14, § 15, § 16, § 17 i § 18 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop (Dz. U. 1997 r. Nr 2, poz. 14 ze zm.) w zw. art. 47¹ § 1 k.p. - nawet przy uwzględnieniu powództwa w całości - przez uznanie za prawidłowe przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji błędnej podstawy do wyliczenia

wynagrodzenia za czas pozostawania powódki bez pracy, a w konsekwencji uznanie, że Sąd Rejonowy słusznie przyjął, że powódce przysługuje odszkodowanie w wysokości 8.771,38 zł brutto, pomimo że Sąd z urzędu posiadał wiedzę, że kwota ta jest nieprawidłowa (w każdej sprawie z powódką orzeka ten sam sędzia, zaś dowody z innych akt spraw wytoczonych przez powódkę stanowiły dowody w niniejszym postępowaniu) zaś nawet Sąd Okręgowy zwracając inną sprawę wytoczoną przez powódkę do ponownego rozpoznania wyrokiem z dnia 29 grudnia 2011 r., sygn. akt: V Pa .../11 wskazywał na potrzebę ustalenia wysokości wynagrodzenia powódki. Ponadto skarżące spółki wskazały rażące naruszenie przepisów prawa procesowego: - art. 328 § 2 k.p.c., art. 232 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, usytuowana wśród nadzwyczajnych środków zaskarżenia, mająca na celu uzyskanie odszkodowania z tytułu niezgodnego z prawem działania władzy publicznej przez wydanie orzeczenia, może odnieść zamierzony skutek tylko wówczas, gdy zarzucane w niej naruszenie prawa ma charakter kwalifikowany, elementarny i nie może być rozumiana jako środek prowadzący do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w odniesieniu do każdego wadliwego wyroku (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, Dz. U. Nr 145, poz. 1638). Gdy się zważy, że przy wydawaniu każdego orzeczenia sądowego dokonywana jest wykładnia stosowanego prawa, z istoty swej otwarta na wielość możliwych interpretacji, za niezgodne z prawem – w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 417¹ § 2 k.c. - można uznać tylko orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo takie, które zostało wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Innymi słowy, niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim przypadku

orzeczeniu Sądu można przypisać cechy bezprawności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2007 r., I CNP 71/06, LEX nr 253389). W związku z tym nie można stwierdzić niezgodności z prawem orzeczenia opartego na przepisie prawa, którego treść dopuszcza możliwość różnych interpretacji i gdy za każdą z nich przemawiają uzasadnione argumenty (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2006 r., II BP 1/05, OSNP 2006, nr 23 –24, poz. 351, z dnia 13 grudnia 2005 r., II BP 3/05, OSNP 2006, nr 21 - 22, poz. 323, czy z dnia 9 marca 2006 r., II BP 6/05, OSNP 2007, nr 3-4, poz. 42).

Pełnomocnik skarżących formułując zarzut niewłaściwego w niniejszej sprawie ustalenia wynagrodzenia powódki za sporny okres na kwotę 8.771,38 zł powołał jako argument wyrok Sądu Rejonowego z dnia 23 listopada 2011 r., sygn. akt IV P .../10, na mocy którego wynagrodzenie powódki ustalone zostało na kwotę 2.800,00 zł. Innymi słowy autor skarg dąży do tego żeby Sąd Najwyższy z własnej inicjatywy dopasował i odpowiednio zastosował argumentację przedstawioną w uzasadnieniu powołanego wyroku do niniejszych skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem. Przyjęcie takiego założenia przez autora skargi narusza, co oczywiste, podstawowe wymagania uzasadnienia podstaw takiego środka zaskarżenia. Uzasadnienie podstaw skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku nie może polegać na odesłaniu Sądu Najwyższego do lektury uzasadnienia wyroku wydanego w innej sprawie. Poza tym autor skargi nie wziął pod uwagę, że zgodnie z ukształtowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia może być skuteczna tylko wtedy, gdy wskazane w niej naruszenie prawa ma charakter kwalifikowany i elementarny. W świetle ustaleń faktycznych poczynionych w niniejszej sprawie nie doszło do oczywistej obrazy prawa. W realiach niniejszej sprawy M.W. przez cały okres, jaki należałoby uwzględnić przy ustalaniu ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy nie pracowała, nie przysługiwały jej należne w zmiennej wysokości premie. Powyższa okoliczność przesądziła o tym, że zasadne było stanowisko Sądu Okręgowego, który przy ustalaniu ekwiwalentu za urlop na podstawie § 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego

za urlop uwzględnił premie należne za najbliższe miesiące, za które premie te jej przysługiwały. Zważywszy na fakt, że powódka nie osiągała premii co najmniej od listopada 2008 r., w sytuacji gdy w liście płac za sierpień 2009 r. sama strona pozwana – H. Odszkodowania - ekwiwalent za urlop obliczyła na kwotę 8.771,38 zł brutto, to wobec faktu, że w okresie do daty wystawienia tego zaświadczenia do wypowiedzenia powódce umowy o pracę w dniu 15 maja 2010 r., powódka nie świadczyła pracy, Sąd był zobligowany ustalając wysokość należnego powódce na podstawie art. 47¹ k.p. odszkodowania zastosować § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz. U. z 1996 r. Nr 62, poz. 289 ze zm.), zgodnie z którym przy obliczaniu odszkodowania przysługującego pracownikowi w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z naruszeniem przepisów prawa pracy (m.in. art. 47¹ k.p.) stosuje się zasady obowiązujące przy ustalaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop. Pozostałe zaprezentowane przez Sąd drugiej instancji wnioski były zaś jedynie logicznym skutkiem powyżej przedstawionej wykładni. Jak wskazano wyżej, niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa (art. 424¹ k.p.c. w związku z art. 417 § 1 i art. 417¹ § 2 k.c.) musi polegać na oczywistej i rażącej obrazie prawa. Nie jest nią natomiast wybór jednej z możliwych interpretacji przepisów prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2006 r., V CNP 68/05, nie publikowane).

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 424¹ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.